

Rooma waxay Dhidibada u Taagaysaa Aragtida - Lambar Todoba iyo Toban

Kala-soociddii Ugu Dambeeyey ee 144,000: Imtixaanka Nebinimo ee Ekaanshaha Bahalka

Jeff Pippenger
2024-09-24

Kuwa loogu yeedhay inay ka mid noqdaan boqol iyo afartan iyo afar kun waxay hadda ku jiraan habkoodii ugu dambeeyey ee shaandhaynta, habkaasuna waa hab imtixaan ah oo ku salaysan samaysanka ekaanta bahalka. Habka imtixaanku wuxuu ka bilaabmaa guriga Ilaah, waayo xukunku had iyo goor wuxuu ka bilaabmaa guriga Ilaah, dabadeedna adhiga kale ee Ilaah waxaa la hor keenaa isla habkaas imtixaanka ah. Waxaa laga yaabaa in astaanta nebiyadeed ee ugu mudan uguna muhiimsan ee samaysanka ekaanta bahalka ay tahay inay laba jeer dhacdo; marka hore gudaha Maraykanka, dabadeedna dunida inteeda kale. Sida nebiyad ahaan loo fahmayo, tani waxay ka dhigan tahay in ekaanta bahalka ee dunidu ay tahay muujinta ugu dambaysa ee ekaanta bahalka, sidaas darteedna noocayn kasta oo ekaanta bahalka ah oo ka horraysay ekaanta bahalka ee dunida, ay ahayd oo keliya hooskii tilmaamayey xaqiiqada.

Xukunku wuxuu ka bilaabmay guriga Ilaah Sebtembar 11, 2001. Taariikhdaas waxaa hore loo sii tusaaleeyey Agoosto 11, 1840, markii malaa'igtii Muujintii tobnaad ay soo degtay iyadoo gacanteeda ku haysa buug yar oo furan. Markii malaa'igta cutubka tobnaad ay soo degtay, waxay ku dhawaaqday in xukunka Protestantism-ka markaas socday. Ku alla kii Ilaah xukumo, marka hore wuu sii digaa, oo xaqiijintii hab-raacii Miller ee go'aaminta wakhtiga waxay culays dheeraad ah siisay xisaabaadkiisii ku saabsanaa xukunka Imaatinka Labaad. Imtixaankii Protestant-yadu wuxuu socday tan iyo Agoosto 11, 1840, oo markay gaadhay 1844 Protestant-yadu waxay noqdeen gabdhihii Rooma. Muddada 1840 ilaa 1844 waxay tusaale u tahay muddada ka bilaabmaysa Sebtembar 11, 2001, ilaa xeerka Axadda ee dhowaan imanaya.

Labadaas waqtiyadoodba waxaa sidoo kale laga wakiil yeelay laga soo bilaabo baabtiiskii Ciise, markii Ruuxa Quduuska ahi soo degay, ilaa iskutallaabta. Saddexdaas waqtiyadood dhammaantood waxaa lagu sii tusay boqol iyo labaatankii sannadood ee loo qoondeeyey dunidii daadkii ka horraysay, kuwaas oo horseeday daadka. Mar walba waxaa jira farriin digniin ah oo tilmaanta xukunka taariikhdaas gaarka ah. Waxaa jira taariikho quduus ah oo iyaguna ka hadla muddadan gaarka ah ee maalmaha ugu dambeeya.

Nuux wuxuu wax wacdiyey boqol iyo labataan sannadood, dabadeedna waxaa yimid xukunkii daadkii. Masiixu wuxuu wax wacdiyey kun iyo laba boqol iyo lixdan maalmood, dabadeedna waxaa yimid xukunkii iskutallaabta. Farriintii digniinta ahayd ee Yooxanaa Baabtiisaha waxaa xoog lagu siiyey baabtiiskii Masiixa, dabadeedna Ciise waxaa Ruuxu ku hoggaamiyey cidlada afartan maalmood. Afartaas maalmood, iyo saddexdii imtixaan ee ku xigay dhammaadka afartaas maalmood, waxay ina baraan in mar haddii farriinta la xoojiyo, sida lagu garto soo-degidda

calaamad quduus ah, sida Ruuxa Quduuska ah ee ku soo degay baabtiiskiisa, iyo soo-degidda labada malaa'igood ee Muujintii cutubyada tobnaad iyo siddeed iyo tobnaad, in hab imtixaan ahi socdo. Marka calaamadda rabbaaniga ahi soo degto, fariinta xukunka ee lagu naadiyo kuwa markaas ah mawduuca xukunka waa la xoojiyaa, kooxda gaarka ah ee la xukumayana markaas waxay ku jirtaa wakhti gaar ah oo aan ku dhammaanaynin wax kale mooyaane xidhitaanka wakhtiga imtixaankooda.

Safka Ciise waxay tilmaamaysaa laba xilli oo markhaatifurnimo ah. Tiisii ugu horraysay waxay ahayd markhaatifurkiisii shakhsiga ahaa muddo kun laba boqol iyo lixdan maalmood ah, dabadeedna markhaatifurkiisii isagoo jooga hortii xertiisa muddo kale oo kun laba boqol iyo lixdan maalmood ah, ilaa Istefanos la dhagxiyey.

Markaasaa malaa'igtii tidhi, “Oo wuxuu axdiga la adkayn doonaa kuwo badan muddo hal toddobaad ah [toddoba sannadood].” Muddo toddoba sannadood ah ka dib markii Badbaadiyuhu bilaabay adeeggiisa, injiilka waxaa loo baahin lahaa si gaar ah Yuhuudda; saddex sano iyo badh Masiixa qudhiisu ayuu ku wacdiyey; dabadeedna rasuulladii. “Toddobaadka badhtankiisa wuxuu joojin doonaa allabariga iyo qurbaanbixinta.” Daanyeel 9:27. Guga sannadka M. 31, Masiixa oo ah allabariga runta ah ayaa lagu bixiyey Kalfaari. Markaasaa daahii macbudka laba u kala jeexmay, taasoo muujinaysay in quduusnimadii iyo macnihii adeegga allabarigu ay tageen. Wakhtigii ayaa yimid in allabariga iyo qurbaanbixinta dhulka saaran ay joogsadaan.

“Halka usbuuc—toddoba sannadood—wuxuu dhammaaday sanadkii A.D. 34. Markaasna, dhagax-ku-dilkii Istefanos ayaa Yuhuudda ugu dambayntii ku xidhay shaabaddii diidmadda injiilka; xertiina, kuwii lagu kala eryay silicdil awgiis, “meel walba ayay tageen iyagoo ereyga ku wacdiyaya” (Falimaha Rasuullada 8:4); wax yar ka dibna, Saa'uul oo ahaa silciyihii ayaa soo noqday, oo wuxuu noqday Bawlos, rasuulkii loo diray kuwa aan Yuhuudda ahayn.” *The Desire of Ages*, 233.

Silsiladda Nuux, Masiixa, Milleriyiintii, iyo boqolka iyo afartan iyo afarta kunba dhammaantood waxay marag ka yihiin waqti ay dhagaystayaal gaar ah oo bartilmaameed ahi lagu tijaabiyo fariin digniin ah. Awood-siinta fariinta ayaa tilmaamaysa bilowga xilli tijaabo, kaas oo isna ku dhammaada marka uu xidhmo wakhtiga nimcada ee dhagaystayaasha bartilmaameedkaas. Xariiqda nebiyadeed ee Ciise gudaheeda waxaa lagu aqoonsadaa laba xilli oo marag-furnaan ah. Labadaas xilli ee marag-furnaantu waxay tusaale u yihiin labada farriimood ee digniinta ah ee uu matalayo malaa'igtii soo degtay Sebtembar 11, 2001, taas oo dhammaystirtay Muujintii 18:1–3, dabadeedna waxaa raacay codkii labaad ee aayadda afraad iyo kuwa ka dambeeya ee cutubka siddeed iyo tobnaad.

Sidaas awgeed shaqadii u dambaysay ee digniinta dunida, laba baaq oo kala duwan ayaa loo jeediyaa kiniisadaha. Fariinta malaa'igta labaad waa, “Baabuloon way dhacday, way dhacday, magaaladaas weyn, maxaa yeelay waxay quruumaha oo dhan ka cabbisay khamriga cadhada sino-geedkeeda.” Oo qaylada weyn ee fariinta malaa'igta saddexaad waxaa samada laga maqlaa cod leh, “Dadkaygow, ka soo baxa iyada.” *Review and Herald*, December 6, 1892.

Xilligii kowaad waa xukunka ka bilaabma guriga Ilaah, dabadeedna sharciyada Axadda ee dhowaan imanaya waxaa billowda xilligii labaad ee xukunka iyadoo la bixinayo digniinta ah in laga soo baxo Baabuloon. Xarriiqda Masiixa laga bilaabo baabtiiskiisii ilaa iskutallaabta waxay u taagan tahay Sebtembar 11, 2001 ilaa sharciga Axadda ee Maraykanka, xilligana ka bilaabma sharciga Axadda ee Maraykanka ilaa meesha qaran kasta lagu khasbo inuu aqbaloo Axadda inay tahay Maalinta Caalamiga ah ee Cibaadada waa xilliga ku dhammaanaya marka qaran kii ugu dambeeyey uu isdhiibo.

Muddadani waxay ka bilaabataa sharciga Axadda ee Maraykanka, waxayna ku dhammaataa marka ummaddii ugu dambaysay ay u sujuuddo awoodda baadariga. Bilowga muddada labaad wuxuu calaamad u yahay dhammaadka muddada koowaad, labadooduna waxay leeyihiin sharciyo Axadeed oo horay loogu sii tusaaleeyey markhaatiga Rooma. Sharcigii ugu horreeyey ee Axadda sannadkii 321 waxaa lagu keenay amar iyo awooddii Roomaankii jaahiliga ahaa. Sharciga Axadda ee lagu hirgeliyey amar iyo awoodda kaniisadda baadariga ah waxaa lagu metelaa sannadka 538. Sharciga Axadda ee Maraykanku waa 321, sharciga Axaddana ee lagu khasbo ummaddii ugu dambaysay waa 538. Sharciga Axadda ee Maraykanku wuxuu calaamad u yahay imaanshaha farriinta digniinta ah ee markaas lagu dhawaaqo calanka ka koobnaa kuwa Israa'iil laga eryay.

Calaamadaas taariikhiga ahi waa sannadka 321, waxayna astaan u tahay bilowga muddada imtixaanka quruun kasta lagaga qaadayo arrinta Axadda. Muddadaasu waxay dhammaanaysaa marka quruuntii ugu dambaysay ay u sujuuddo Rooma, dhacdaasna waxaa lagu sii muujiyey calaamada taariikhiga ah ee sannadka 538. Muddada u dhexaysa 321 ilaa 538 waxaa lagu sii muujiyey muddadii ka bilaabatay iskutallaabta ilaa dhagax-dilkii Istefanos. Intii Istefanos la dhagax-dilayey wuxuu arkay Masiixa oo taagan meesha quduuska ah ee samada, taasoo astaan u ah marka Miikaa'iil istaago dhammaadka wakhtiga imtixaanka aadanaha.

Sebtembar 11, 2001 waxa ay calaamad u tahay imaanshaha digniinta ku jirta saddexda aayadood ee ugu horreeya cutubka siddeed iyo tobnaad, waxaana lagu asteeyey sii sheegiddii ay sheegtay nebiyaddii Ellen White, oo tidhi markii dhismayaasha waaweyn ee Magaalada New York lagu soo rido taabasho xagga Ilaah ka timaadda, in isla saddexdaas aayadood la fulin doono. Waxa kale oo lagu asteeyey Xeerka Patriot Act, kaas oo calaamad u ahaa kuwa doonaya inay arkaan; in mabda'a sharciga Ingiriiska ee qirta in qofku yahay aan dembi lahayn ilaa dembigiisa la caddeeyo, la dhinac dhigay si loogu beddelo sharciga Roomaanka, kaas oo qirta in qofku dembiile yahay ilaa laga caddeeyo inuu dembi la' yahay.

Xeerka Patriot Act wuxuu calaamadeeyey bilowgii xukunka ee Adventism-ka Maalinta Toddobaad ee La'odikiya. Wakhtigaasu wuxuu ku dhammaanayaa sharciga Axadda ee Maraykanka. Adventist-yada Maalinta Toddobaad ee La'odikiya ee si guul leh uga gudba muddadaas kala-soocidda ah, markaas waxay gudbin doonaan farriinta digniinta ee aayadda afraad ee cutubka siddeed iyo tobnaad, taas oo ku dhammaanaysa qarankii ugu dambeeyey ee u sujuuda Rooma. Muddadaasu waxay ka bilaabmaysaa sharciga Axadda ee Maraykanka waxayna ku dhammaanaysaa sharciga Axadda ee ugu dambeeya.

Haddii aynu si khaldan u fahanno xaqiiqda ah in ay jiraan laba sanam oo bahalka ah kuwaas oo lagu aqoonsaday markhaati ka badan laba, markaas waxaynu si khaldan u fahmi doonnaa hawsha ay matalayaan saddexda aayadood ee ugu horreeya ee Muujintii cutubka siddeed iyo tobnaad oo bilaabatay sannadkii 2001, iyo hawsha ka bilaabmaysa aayadda afraad ee cutubka siddeed iyo tobnaad.

Marka aynu adeegsanno aqoonsiga tooska ah ee Sister White ee ku saabsan soo-degidda malaa'igta Muujintii siddeed iyo tobnaad ee sannadkii 1888, iyo sida ay isla malaa'igtaas ugu dhigto weedha mustaqbalka, waxaannu ogaannaa in 1888 ay tusaale u tahay 2001. Malaa'igta Muujintii, ta dunida ku iftiimisa ammaantiisa, waxay ku soo degtay shirarkii Minneapolis sannadkii 1888, waxayna sidaas oo kale samaysay markii dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York ay soo dhaceen.

Muddadii ka bilaabmaysa baabtiiskii Masiixa ilaa iskutallaabta, iyo muddadii ka bilaabmaysa Agoosto 11, 1840 ilaa Oktoobar 22, 1844, iyo muddadii boqol iyo labaatanka sannadood ee Nuux, waxay bixiyaan saddex markhaati oo ku saabsan muddo xukun ah. 1888 waxay bixisaa markhaati ku saabsan muujinta fallaagada oo lagu diiwaangeliyey shirarkii Minneapolis, Nuuxna wuxuu tilmaamayaa ka-qaadistii Ruuxa Quduuska ah ee laga qaaday kuwii diiday fariinta. Fallaagadii kuwii daadkii ka horreeyey iyo weliba fallaagadii hoggaamiyeyaasha kaniisadda ee 1888 labaduba waxay waafaqayaan taariikhdiisii Qorax, Daataan, iyo Abiiraam ee taariikhdiisii Muuse, taas oo malaa'igta u sheegtay Sister White in lagu soo celinayey Minneapolis.

Laga soo bilaabo Xeerka Patriot Act ilaa sharciga Axadda ee Maraykanka waxa ay ka dhigan tahay xilliga imtixaanka ee Adventism-ka La'odikiya ee Maalinta Toddobaad. Kacdoonka ka dhanka ah fariinta digniinta ee ku dhawaaqaysa xukunkooda ayaa muujinaya ka qaadista Ruuxa Quduuska ah, sidaas darteedna daadinta khiyaano xoog leh oo lagu shubayo bikradaha nacasyada shar leh ee taariikhdaas. Diiradda kacdoonku waa rasuulka la doortay sida uu u matalayo Nuux, Muuse, Odayaasha Jones iyo Waggoner, iyo dabcan Walaasha White. Kacdoonka ka dhanka ah fariinta digniinta iyo rasuulka taariikhdaas wuxuu ku salaysan yahay "saliidda" ku jirta taariikhda masaalka tobanka bikradood.

Kuwa soo bandhiga fariinta digniinta, sidaas bay yeelaan, maxaa yeelay waxay haystaan "saliid," taas oo iyaduna ah fariinta digniinta. Sidaa darteed kala duwanaanshaha u dhexeeya labada kooxood waxaa keena ku-dhaqanka saxda ah ee xeerarka fasiraadda nebiyadeed ee ay qaateen kuwii dhaqdhaqaaqii malaa'igtii kowaad iyo tan labaad, kuwaas oo lagu matalay xeerarkii fasiraadda ee Miller, iyo weliba xeerarka fasiraadda nebiyadeed ee ay qaadatay dhaqdhaqaaqii malaa'igta saddexaad.

Imtixaanka lagu matalay "samaysanka sawirka bahalka," sidaas daraaddeed, waa inuu noqdaa imtixaan la xidhiidha sida sawirka bahalka loogu sameeyo erayga nebiyadeed ee Ilaah.

Laga soo bilaabo Patriot Act ee 2001, oo lagu sii tusaaleeyey Blair Bill ee 1888, kaas oo lagu sii tusaaleeyey Baaqa Madax-bannaanida ee 1776, kaas oo lagu sii tusaaleeyey baabtiiskii Masiixa, kaas oo tusaale u ahaa Agoosto 11, 1840, dhammaantood waxay taageerayaan runta ah in habka imtixaanka ee xukunka uu ku bilaabmo farriin digniin ah oo la xoojiyey, taas oo ay tahay in laga

qaato gacanta malaa'igta dabadeedna la cuno.

Waxbaridda nebiyadeed ee Maraykanka u aqoonsata tuugagga dadkaaga waxay ku khaldaa dhowr qodob caqligooda, qodobbadaasna badanaa waa qoraallada caddaynta ugu toosan ee lagu dhisayo qaybo ka mid ah samaysanka ekaanta bahalka. Hab lagu muujiyo xaqiiqda ah in imtixaankani yahay mid dabecad ahaan nebiyadeed ah waa in la adeegsado xeerarka aasaasiga ah ee nebinnimada si loo caddeeyo run la fahmi karo oo keliya haddii aad aqbasho Rooma inay tahay astaanta ay metelaan tuugagga dadkaaga.

Tusaalahan waxa laga soo qaatay shanta xariiq ee taariikhda ee ku dhex jirta Adventism-ka, halkaas oo muran ku saabsan Rooma oo astaan ahaan loo adeegsaday uu ka dhacay. Haatanna waxaynu ku jirnaa taariikhdii ugu dambaysay, ama tii lixaad ee taariikhahaas muranka lahaa, murankuna hadda waa isla kii lagu matalay shaxdii 1843.

Way fududahay in runtaan la arko haddii si sax ah loo dabaqo xeerarka nebinnimada. Xeer nebinnimo oo ay tahay in la adeegsado ayaa ah in astaamuhu leeyihiin wax ka badan hal macne, macnaha ay tuduc ku adeegsadaanna waa in laga dhisaa tuduca laftiisa. Boqorkii Suuriya, Antiochus III Magnus, ayaa rumoobiyeey dagaalkii aayadda tobnaad ee cutubka kow iyo tobnaad ee Daanyeel, wuxuuna rumoobiyeey dagaalkii Raphia ee aayadaha kow iyo tobnaad iyo laba iyo tobnaad, wuxuuna rumoobiyeey dagaalkii Panium ee aayadda shan iyo tobnaad. Murankii Millerite ee lagu matalay shaxdii 1843 wuxuu ahaa in aragtida beenta ah ee Protestanka ay ku aqoonsatay in “tuugada” ay ahayd Antiochus Epiphanes, iyada oo isla markaasna ilaalinaysa runta ah in “tuugada” ay ahaayeen astaan Rooma.

Aayadaha tobnaad ilaa shan iyo tobnaad waxaa markii ugu horraysay lagu rumoobay taariikhdii Antiochus III Magnus; sidaas daraaddeed aayadahaas, iyo ku-celiska taariikheed ee xigay ee aayadahaas, waxay bixiyaan laba markhaati oo ku saabsan rumoobiddooda maalmaha ugu dambeeya, waayo nebiyadii oo dhammu waxay si toos ah uga sii hadleen maalmaha ugu dambeeya intii ay uga hadleen maalmaha ay iyagu ku noolaayeen.

Iyada oo lala socdo xeerkaas la dejiyey ee ku saabsan meesha maragga nebi lagu dabaqi doono, waxa kale oo aynu haynaa Sister White oo si toos ah u qortay in “inta badan taariikhda dhacday iyadoo wax sii sheegiddan [Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad] rumoobay la soo celin doono.” Antiochus III Magnus wuxuu matalaa Maraykanka isaga oo ah ciidanka wakiilka u ah Rooma baadariga. Protestant-kii waxay ku doodeen in tuugadu ay tusaale u ahaayeen Antiochus kale, halka Millerites-ku ay ogaayeen in ay ahayd Rooma. Haatan hal dhinac ayaa Maraykanka u aqoonsanaya tuugada, halka dhinaca kalena uu ku taagan yahay runta aasaasiga ah.

Haddii qaanuunka tilmaamaya in astaamuhu leeyihiin wax ka badan hal macne, oo macnaha lagu saleeyo duruufaha lagu adeegsaday, markaas aqoonsiga Maraykanka inuu yahay tuugta wuxuu barbar socdaa aqoonsigii Protestants-ku ee ahaa in Antiochus yahay tuugta; hase yeeshee hadda Antiochus waa astaan u ah Maraykanka maalmaha ugu dambeeya.

Dulucda qaybtani wuxuu si toos ah uga hadlayaa su'aasha ah awooddee is-sarraysiisa si ay u taagto aragtida; sidaas darteed in xoogga la saaro xaqiiqdan waa wax xaq lagu leeyahay. Taasna waxaa

caddaynaya markhaatiyo badan, waayo xariiqyada kale ee taariikheed ee khilaafka ku saabsan Rooma sida astaan ahaan waxay tilmaamayaan isla xaqiiqadaas. Xaqiiqadaasuna waa in kuwa dhinaca khaldan kaga jira arrinka ay mar walba Maraykanka ku aqoonsadaan meesha Rooma. Laakiin haddii aadan raalli ka ahayn inaad aqbasho in astaamuhu leeyihiin wax ka badan hal macne, ama haddii aad rumaysan tahay inay sidaas leeyihiin, hase yeeshee aadan ku filnayn tababar ahaan si aad xeerka ugu qabtid rumaysad buuxa, markaas waxay ahaan doontaa wax ku dhow aan suurtagal ahayn inaad raacdo mantiqga hadda la adeegsan doono.

Awood kasta oo laba gees leh waxay matashaa Maraykanka maalmaha ugu dambeeya. Faransiisku waa awoodda laba-geesoodka ah ee ay matalaan Sodom iyo Masar. Islaamkuna sidoo kale wuxuu astaan u yahay Maraykanka, waayo Maraykanku waa nebiga beenta ah marka loo eego awoodda baadariga oo ah Yesebeel. Maraykanku waa Salome oo ku hoos jirta Herodiyas. Balcaamna sidoo kale waa astaan nebiga beenta ah, in kastoo qisadiisu ka sii murugsan tahay in si fudud loogu sheego nebiga beenta ah oo keliya.

Waxsii Balaam, oo la qoray ka dib markuu reer binu Israa'iil saddex jeer barakeeyey, siyaabo kala duwan bay ula xidhiidhaan Islaamka. Dameerku waa astaan Islaamka ah, mana suurtoowdo in sheekada Balaam laga saaro dameerkii hadli jiray. Nimankii xigmadda lahaa ee bari ka yimid si ay u caabudaan ilmaha Ciise waxaa hagayey waxsiyadii Balaam. Islaamka saddexda hoog ee Muujintii cutubka sagaalaad ku jiraa wuxuu matalaa nebiga beenta ah ee Maxamed.

Haddii aad garanayso in calaamaduhu leeyihiin wax ka badan hal macne, markaas hubaal waxaad kaloo garanaysaa in runno badan ay sidaas u muhiim yihiin oo lagu metelo calaamado kala duwan. Calaamadda dejisa aragtida waa calaamad ka turjumaysa Rooma, sidaas darteedna way caddahay in Rooma ay noqonayso mawduuc aasaasi ah oo ku dhex socda waxsii-sheegidda Kitaabka Quduuska ah oo dhan. Mid ka mid ah calaamadaha caadiga ah oo si sugan loo aqoonsaday ee Rooma waa boqorka woqooyi ee ku xusan Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad. Boqorka woqooyi ee yimaada dhammaadkiisa iyadoo aan cidina u gargaareyn waa awoodda baabtiisnimada, kaniisadda Rooma, baadariga Rooma, ninka dembiga.

Murankii ku saabsanaa dooddii Uriah Smith, waxaa la sheegay in boqorka woqooyi ee aayadda soddon iyo lixaad uu ahaa Faransiiska, iyo in boqorka woqooyi ee aayadda afartanaad uu ahaa Turkiga. Faransiiska iyo Turkiguba, duruufo kala duwan gudahood, waa astaamo u taagan Maraykanka; hase yeeshee, sida Protestant-yiintuba yeelayeen, iyo sida ay maanta tahayba, doodka Smith gudaheeda, wuxuu diiday runta ah in boqorka woqooyi uu yahay astaan u taagan Rooma Casriga ah, wuxuuna ku andacooday in astaanta Rooma lagu matalay astaan Maraykan ah oo ka muuqata qaranimada Faransiiska, mar kalena in astaanta Rooma ay ahayd astaan Maraykan ah sida loogu matalay qaranimada Turkiga.

Xaaladdu hadda waxay ka kooban tahay saddex xariiq; taariikhda Millerite-ka, taariikhda Uriah Smith, iyo halkan iyo hadda. Mid kasta oo ka mid ah tusaalooyinkaas waxaa ku jira muran ku saabsan astaan Rooma ah, taas oo si khaldan loo dabaqay iyada oo si qaldan loo fahmay Rooma inay tahay astaan Maraykanka.

Xariiqda muranka ku saabsan “kan maalinlaha ah,” ee ku jirta kitaabka Daanyeel, waxay adkaynaysaa isla xooggaas oo ah in laga doodo runta ku saabsan astaan Rooma ka tarjumaysa, in kastoo ay jiraan qaar ka mid ah kala-duwanaanshooyin muhiim ah taariikhdan.

Macquulnimada tusaalaha nebinnimo ee Uriah Smith waxay ku hoggaamisay kuwii raacsanaa inay si khaldan ugu dabaqaan belaayada lixaad cutubka lix iyo tobnaad ee Muujintii. Dhibaataada aasaasiga ah ee ku jirtay dabaqista Smith ee cutubka lix iyo tobnaad, marka laga reebo isku dayiisii ahaa inuu wax walba u dabaqo si toos ah oo xaraf ahaan ah, xilli ay tahay in wax walba loo dabaqo si ruuxi ah, waxay ahayd awood-la’aantiisii inuu arko qaab-dhismeedka gaarka ah ee isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ah. Isagoo ku beddelay macnaha runta ah ee astaamaha macnayaal ka dhashay fasiraad gaar ahaaneed, macquulnimada Smith waxay meesha ka saaraysaa awoodda lagu garan karo sida loo sameeyo isbahaysiga saddex-geesoodka ah; sida loo sameeyana waa “imtixaanka weyn ee dadka Ilaah, kaas oo badbaadadooda weligeed ah lagu go’aamin doono.”

Adeegsiga qaldan ee astaamaha Rooma waa isku day uu Shaydaanku ku doonayo inuu ka horjoogsado dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya inay arkaan oo keliya ma aha Rooma casriga ah, balse sidoo kale sida Rooma casriga ah loo sameeyo. Baahida loo qabo in la garto sifooyinka nebiyadeed ee la xidhiidha isu-tagga Qaramada Midoobay, awoodda baadariga, iyo Maraykanka waxay xambaarsan tahay cawaaqib weligeed ah.

Kitaabka Daanyeel waxaa ku jira imtixaan gaar ah oo adkaynaya muhiimadda aqoonsiga xiriirrada ka dhexeeya saddexdan quwadood, waxaana jira imtixaan kale oo gaar ah oo ku jira kitaabka Muujintii oo adkaynaya isla qodobbadan. “Kan joogtada ah” ee ku jira kitaabka Daanyeel ayuu William Miller u fahmay inuu yahay Roomaankii jaahiliga ahaa markii uu baranayey Tesaloniika Labaad. Miller waxa uu ka fahmay sifaynta xiriirka nebiyadeed ee u dhexeeya Roomaankii jaahiliga ahaa iyo Roomaankii baadariyada ee ku jira Tesaloniika Labaad in erayga “joogtada ah” uu ahaa astaan u taagan Roomaankii jaahiliga ahaa, sidaas darteedna karaahiyada baabba’a keenta ay noqonayso Roomaankii baadariyada.

Qodobka aynu adkaynaynaa se waa tan: in 2 Tesaloniika xiriirka ka dhexeeya Roomaankii jaahiliga ahaa iyo Roomaankii baadariga waxaa lagu meeleeeyey macne wax baraya in marka iyo haddii aadan garan xiriirka labadaas quwadood, lagugu rido khiyaano xoog badan, oo aad weligaa ku hallowdo.

Tani waa isla digniintii belaayada lixaad, halkaas oo aanay ku jirin oo keliya masduulaagii, oo ahaa Roomaankii jaahiliga ahaa ee ku xusan 2 Tesaloniika, iyo bahalkii, oo ahaa “ninkii dembiga” ee cutubkaas ku xusan, laakiin sidoo kale cutubka lix iyo tobnaad waxaa ku jira nebiga beenta ah. Qoraalku wuxuu adkaynayaa muhiimadda ay leedahay in la garto xiriirka ka dhexeeya awoodaha ka kooban isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee Rooma Casriga ah, kaas oo sidoo kale ah Baabuloonta casriga ah.

Khilaafka ku saabsan “kan maalinlaha ah” wuxuu ka hadlayaa isla khilaafka maalmaha ugu dambeeya, hase ahaatee wuxuu sii ballaadhiyaa aqoonsiga khilaafkaas isaga oo ku daraya muhiimadda ay leedahay in la fahmo xiriirka ka dhexeeya saddexda quwadood ee ka kooban

Rooma Casriga ah. In la diido in runtaas la arko, waa in la hubiyo in abaalgudkaagu noqdo marin-habaabin xoog leh.

Muran hadda taagan, kuwa Maraykanka ku aqoonsanaya tuugta waxay u muuqdaan kuwo aan xataa oggolaan karin inay fahmaan sababta ay muhiim u tahay in Maraykanka marar badan lagu muujiyo isagoo ku hoos jira awoodda baabaska halkii uu isaga qudhiisu ka ahaan lahaa awoodda baabaska. Caqliga guud ee aasaasiga ahi wuxuu garanayaa in awoodda maamusha xiriirka siyaasadda, taariikhda, guurka, iyo wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah loo tixgeliyo madax; madaxuna waa waxa isa sarraysiia si uu u taago aragga dabadeedna u dhaca.

Mantiqadda Maraykanka ku aqoonsanaysa tuugada ma awoodo inay ku dabaqdo taariikhdii la matalay, dabadeedna la rumoobay, intii u dhexaysay 321 ilaa 538. Astaanta Maraykanka waa inay marka hore ka dhacdaa ka hor intaan “ninka dembiga” la muujin. “Ninka dembiga” mar kale ayaa la muujinayaa maalmaha ugu dambeeya, oo ka hor intaanu taas samaynin Maraykanku waa inuu marka hore ka dhacaa.

Sharciga Axadda ee ka jira Maraykanka kuma aqoonsanayo Maraykanka inuu yahay Rooma Casri ah; wuxuu aqoonsanayaa in halaag qaran uu yimid, iyo in Maraykanku si buuxda uga go’ay xaqnimada. Rooma Casriga ah ee la muujiyo marka Maraykanku ku dhaco sharciga Axadda waa awoodda baabawnimada, taas oo markaas oo isla goobtaasba ka adkaatay xulafadeeda, nebiga beenta ah.

“Wixii maalin kasta” ee ku jirta kitaabka Daanyeel iyo xidhiidhka ay la leedahay fariintii William Miller, iyo muhiimada ay leedahay in fahamkii Miller laga soo dheegtay cutubka labaad ee 2 Tesaloniika, iyo digniinta ah in dharkiinna la dhawro inta lagu jiro belaayada lixaad, dhammaantood waxay tilmaamayaan qodobka ka mid ah murannadaas oo ka hadlaya arrimaha taagan ee hadda jira.

Digniinta ku jirta 2 Tesaloniika cutubka labaad ee ku saabsan maalmaha ugu dambeeya waxay ka hadlaysaa koox u aqoonsata Maraykanka inuu yahay astaan, hase yeeshee diidda in lagu hago iftiinka ka hadlaya xiriirka ka dhexeeya Maraykanka iyo Rooma baadariga. Markay sidaas sameeyaan, waxay arki doonaan xiriirka ka dhexeeya ma aha oo keliya Rooma baadariga iyo Maraykanka, laakiin sidoo kale Qaramada Midoobay, oo ah awoodda masduulaagga ee Muujintii cutubka lix iyo tobnaad.

Sida ay ahayd Uriah Smith, A.G. Daniells, iyo W.W. Prescott, oo Sister White ay ku tilmaantay inayan awoodin inay sababta ka soo saaraan natiijada, sidaas oo kale waxaa ah kuwa diida in lagu hago tilmaanta erayga nebinnimada ee Ilaah marka uu faahfaahinayo xiriirka saddexdan quwadood maalmaha ugu dambeeya.

Sida kuwii hore, kan hadda jira, iyo murannadii Uriah Smith, muranka ku saabsan xidhiidhka saddexda awoodood sida loogu matalay Thessaloniika Labaad iyo belaayada lixaad wuxuu muujiyaa fasiraad gaar ahaaneed oo tilmaamaysa Maraykanka, hase yeeshee diidda inay aragto sifooyin nebiyadeed oo gaar ah oo Maraykanka leeyahay kuwaas oo bannaanka soo dhigi lahaa fikraddooda khaldan, oo laga yaabo inay iftiinka u keenaan.

Kadib Sebtembar 11, 2001, waxaa kacay murankii ku saabsanaa afarta cayayaan ee ku xusan Yoo'eel. Runta arrintu waxay tahay in cayayaankaasu ay matalayeen hoos-u-dhac ruuxi ah oo sii tartiib-tartiib ah oo ku yimid kaniisadda La'odikiya ee Seventh-day Adventist, taas oo ka dhalatay gelinta fiqiga Katooliga iyo kan Protestanka riddada ah. Mar kale, adeegsiga saxda ah ee afarta cayayaan waa Rooma, laakiin fasiraadda gaarka ah waxay ku doodday in uu yahay Islaam, kaas oo astaan u ah nebiga beenta ah, sidaas darteedna astaan u ah Maraykanka. Qodobba qodobka ka dambeeya, murannada taariikhda Advent-ka ee aynu imminka ka hadalnay, dhammaantood waxay ka marag kacayaan isla runtaas.

Dhinaca khaldan, iyada oo ku salaysan afar markhaati, waxay tuugada ku aqoonsanaysaa Maraykanka, halka laba markhaatina ay ku caddaynayaan in fahamka dhinaca khaldan ee Maraykanka sida astaan ahaan uu yahay mid aan sax ahayn. Kuwa Ilaah u sharraxan maalmaha ugu dambeeya inay ka mid noqdaan boqolka iyo afartan iyo afarta kun ayaa hadda ku jira imtixaan nebiyadeed. Ma aha imtixaan lagu gudbo iyadoo si fudud codkaaga u dhiibanaya dhinacan ama dhinacaas. Waa imtixaan si dhab ah loogu maareyn karo si sax ah oo keliya haddii xeerarka nebiyadeed si sax ah loo dabaqo. Si Libaaxa qabiilka Yahuudah uu dadkiisa maalmaha ugu dambeeya ugu baraarujiyo xaqiiqda ah inayan si ku filan ugu qotomin daraasadda, wuxuu oggolaaday in bidcooyin la soo geliyo.

Xaqiiqda ah in bidco ay ka dhex dhalatay dhaqdhaqaaqan waxay muujinaysaa in kartideenna shakhsiyeed ee ku saabsan xeerarka fasiraadda nebinnimada ay ka liidato intii ay ahaan lahayd. Rooma ayaa dejisa aragtida, aragtida maalmaha ugu dambaystana waa kacitaankii ugu dambeeyey iyo dhicitaankii boqorka woqooyi. "Boqorkaas" sidoo kale waa "ninkii dembiga", "ninkii dembigana" waa "qarsoodiga xumaanta," iyo "kii sharka lahaa." Isagu waa ka geeska Masiixa; waxaa lagu astaan yeelay "tuugta dadkaaga," waana "madaxii" Rooma Casriga ah.

"Kuwa ku wareera fahamkooda erayga, oo ku guuldarraysta inay arkaan macnaha ka gees ah Masiixa, hubaal waxay isa soo taagi doonaan dhinaca ka gees ah Masiixa. Hadda innagu waqti nooma yaal inaan la milanno dunida. Daanyeel wuxuu taagan yahay qaybtiisii iyo meeshiisii. Waxsii sheegyadii Daanyeel iyo Yooxanaa waa in la fahmaa. Iyagu midba midka kale ayuu fasiraa. Waxay dunida siinayaan runno ay tahay in qof kastaa fahmo. Waxsii sheegyadani waa inay dunida markhaati uga ahaadaan. Iyaga oo ku rumooba maalmahan ugu dambeeya, iyagaa is-sharxi doona." Kress Collection, 105.